

Opinnäytetyö (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Musiikkipedagogi

2015

Miriam Tuominen

A. SIGYN SINFONIETTA KONSERTTI 27.4.2014

B. NÄYTÖN PAIKKA

– Orkesterin koesoittoon valmistautuminen

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikin koulutusohjelma | Musiikkipedagogi

2015 | Sivumäärä 18

Ohjaaja: Soili Lehtinen

Miriam Tuominen

NÄYTÖN PAIKKA

- Orkesterin koesoittoon valmistautuminen

Opinnäytetyöni koostuu sekä kirjallisesta että taiteellisesta osiosta. Opinnäytetyöni pääpaino on taiteellisessa työssä, joka on esiintymiseni Sigyn Sinfonietan solistina Sigyn salissa 27.4.2014. Konsertissa soitin viulisti Irina Rusun kanssa Giovanni Bottesinin Grand duo Concertanten.

Kirjallinen osa käsittelee orkesterin koesoittoon valmistautumista. Työni tavoite on koota yhteen ajatuksiani ja kokemuksiani liittyen orkesteristemmojen harjoitteluun sekä kertoa mitä koesoittotilanteessa on huomioitava. Pohdin myös lyhyesti koulutuksen ja opettajan mahdollisia vaikutuksia koesoitossa pärjäämiseen.

ASIASANAT:

koesoitto, stemmat, harjoittelu, orkesteri

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Music | Music pedagogue

2015 | Pages 18

Instructor: Soili Lehtinen

Miriam Tuominen

TIME TO SHINE

- preparation for orchestra audition

My Bachelor's thesis consists of two parts and the artistic part doesn't relate directly to the written part. The emphasis of my thesis lies on the artistic part, which is my performance as a soloist with Sigyn Sinfonietta in Sigyn hall in 27.4.2014. I played Giovanni Bottesini's Grand Duo Concertante with violinist Irina Rusu.

KEYWORDS:

audition, music part, practicing, orchestra

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	5
2. STEMMAT KUNTOON	6
2.1. Kuuntelu	6
2.2. Nuottien lukeminen	7
2.3. Soittoharjoittelu	7
2.4. Nyanssit	8
2.5. Äänenmuodostus	9
2.6. Rytmi	9
2.7. Tallentaminen ja analysointi	9
2.8. Mielikuvaharjoittelu	10
3. KOESOITTOTILANNE	11
4. MITÄ LAUTAKUNTA KUUNTELEE?	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5. KOULUTUKSEN VAIKUTUS KOESOITTOSSA MENESTYMISEEN	13
6. LOPUKSI	17
LÄHTEET	18

1. JOHDANTO

Orkesterin koesoittoon valmistautuminen on orkesterityöpaikan hakutilanne, ja samalla se on orkesterisoitinopiskelijalle askel musiikin ammattilaiseksi.

Päätin kirjoittaa opinnäytetyöni aiheesta joka on itselleni ajankohtainen, ja joka tukee omaa edistymistäni muusikkona. Orkesterin koesoitot ovat väistämättä usein monen viimeisen vuoden musiikinopiskelijan mielessä, eikä muusikko voi välttyä koesoitoilta mikäli haluaa työpaikan orkesterista.

Opinnäytetyössäni aion keskittyä orkesteripaikkojen harjoittelun työvaiheisiin, sekä niihin seikkoihin mitä lautakunta koesoittoon osallistuvan soittajan soitossa kuuntelee, ja mitä koesoitossa halutaan kuulla. Käyn läpi koesoittotilanteen hakijan näkökulmasta. Soitan itse kontrabassoa ja näkökulma painottuu kontrabasson koesoittoihin, mutta uskon että useat asiat pätevät myös muissa orkesterisoittimissa. Pohdin työssäni myös kysymystä vaikuttavatko nykyiset ammatikorkeakoulujen opetussuunnitelmat siihen minkälaisia koesoittohakijoita Suomesta valmistuu.

Aina kun olen ollut orkesterissa töissä tai työharjoittelussa, olen saanut lisää tietoa ja tehnyt havaintoja orkesterisoitosta. Olen myös jutellut ammattilaisten kanssa ja saanut hyviä kommentteja ja uusia näkökulmia. Oma opettajani on kontrabasson äänenjohtaja sinfoniaorkesterissa, joten soitinkohtainen stemmojen harjoittelu on luonnollisesti käyty tarkkaan yhdessä läpi soittotunneilla. Tässä opinnäytetyössä käytän näitä havaintoja ja haastatteluja tärkeimpinä lähteinäni.

Toivon, että tästä työstä on apua itseni lisäksi myös muille orkesterisoittajille, jotka valmistautuvat työnhakuun orkesteriin.

2. STEMMAT KUNTOON

Orkesterista lähetetään hakijoille stemmat noin 2-4 viikkoa ennen koesoittoa. Nuottien määrä riippuu siitä onko kyseessä äänenjohtajan vai sektiosoittajan paikka. Kun käy nuotteja läpi, huomaa kuinka paljon on jo valmiiksi tuttuja kappaleita ja mitkä vaativat enemmän tutustumista. On hyvä pitää mielessä kuinka paljon on aikaa harjoitella, jotta voi järkevästi jakaa harjoitteluprosessin niin, että koko ajan tapahtuu edistystä. Ihanteellista on päästä mahdollisimman nopeasti sellaiseen tilanteeseen, että pystyy soittamaan pitkiä pätkiä oikeassa tempossa ilman virheiden aiheuttamia keskeytyksiä.

2.1. Kuuntelu

Ensimmäiseksi kannattaa kuunnella kaikki teokset äänitteiltä. On suositeltavaa kuunnella muutama eri levytys, jotta voi vertailla tempoja ja kappaleen karaktääriä. Kuuntelun kautta voi omaksua oikeat tempot. Mikäli nuoteissa ei ole valmiiksi tempomerkintää, se kannattaa poimia äänitteeltä ja kirjoittaa ylös.

Kuunnellessa kannattaa huomioida miten musiikki etenee, minkä pituisia fraaseja siinä on, mitä muut soittavat ja missä melodia kulkee. Stemmoja soittaessa pitäisi aina kuvitella koko orkesteri taustalle soimaan ja pystyä hyräilemään mielessä melodiaa, jotta pystyy soittamaan musikaalisesti ja melodiaa tukien, varsinkin jos kyseessä on sellainen orkesterisoitin jolla ei pääsääntöisesti soiteta melodiaa. Harjoitteluprosessin aikana kannattaa aina välillä palata äänitteiden ääreen ja kuunnella kappaleet uudestaan. Muutaman päivän harjoittelun jälkeen kappaleista kuulee usein uusia asioita.

Äänitteiden lisäksi osoitteesta www.youtube.com löytyy mestariluokkia, joissa orkesterisoittajat ympäri maailmaa soittavat ja analysoivat yleisimpiä orkesteristemmoja. Nämä videot ovat hyvin hyödyllisiä ja kaikkien saatavilla.

2.2. Nuottien lukeminen

Orkesteristemmat ovat täynnä valmiiksi annettuja ohjeita ja informaatiota. Harvemmin tarvitsee itse alkaa keksimään suuria tulkintoja. On tärkeä lukea nuotit läpi tarkasti ilman soitinta, jotta huomaa kaikki merkinnät. Jos alkaa heti soittaa läpi, saattaa soittaa kaiken tasaista dynamiikkaa käyttäen eikä välttämättä huomaa kaikkia nyansseja, kun miettii jo teknisiä asioita soittimen kautta. On tärkeä huomata pienetkin pisteet ja viivat nuottien päällä. Jokaisella merkillä on oma tarkoituksensa jotka pitää toteuttaa. Jos on hankalia rytmejä, on ne hyvä harjoitella taputtamalla metronomin kanssa, jotta ne ovat aivan varmoja kun ottaa soittimen esiin. Myös hankalat intonaatiot on hyvä käydä esimerkiksi pianon kanssa läpi. Näin saa korvaan oikean melodian eikä vahingossa harjoittele väärää intervallia. Mitä tarkempaa työtä tekee alussa, sitä vähemmän tulee huolimattomuusvirheitä, joita voi olla hankala korjata jälkikäteen.

2.3. Soittoharjoittelu

Kun on käynyt nuotit huolella läpi kuuntelemalla ja lukemalla, on helppo aloittaa varsinainen soittoharjoittelu. Mielessä on jo oikeat tempot ja tyyli millä soittaa. Nopeatempoiset ja hankalat paikat tulee käydä ensin hitaasti läpi. Kun alkaa kokeilla eri sormituksia, pitää muistaa, että sormituksen pitää toimia myös nopeassa tempossa. Siksi on hyvä soittaa esimerkiksi tahdin pituisia pätkiä nopeasti, jotta huomaa toimiiko sormitus oikeassa tempossa. Soittaessa huomaa mitkä paikat ovat hankalia ja mitkä eivät vaadi niin paljon harjoittelua. Aina ennen kun aloittaa soittoharjoittelun, kannattaa suunnitella mitä sillä kertaa harjoittelee ja mitkä ovat päivän tavoitteet. Näin pystyy tarkkailemaan omaa kehitystä paremmin. Kun on tehnyt itselleen selväksi mitä asioita pitää harjoitella, saa ajan käytettyä paremmin. Helposti sortuu soittamaan helppoja kohtia läpi, vaikka pitäisi vaan jaksaa pitää itsekuri ja keskittyä vaikeisiin kohtiin. Harjoittelussa pitää aina keskittyä 100 prosenttisesti. Mikäli huomaa, että ajatus alkaa harhaila, on hyvä pitää tauko. Harjoittelussa ei kannata mitata sitä kuinka monta tuntia on viettänyt harjoitushuoneessa, vaan sitä kuinka paljon on edistynyt. Väsynee-

nä alkaa helposti soitella vaan kappaletta läpi ja tapahtuu enemmän virheitä, joita voi olla myöhemmin vaikea korjata.

2.4. Nyanssit

Hiljaiset nyanssit ovat sinfoniaorkesterissa äärimmäisen tärkeitä. Moni uusi tulokas, erityisesti jousisoittajat on tuskailnut, ettei ollut ikinä kuvitellut, että orkesterissa täytyy osata soittaa niin hiljaa. Sitähän ei harjoitella missään; opetellaan vain saamaan viulusta niin paljon ääntä kuin ikinä (Palola, 2007). Hiljaa soittaminen voi usein olla vaikeampaa kuin voimakkaasti soittaminen, koska pitää saada ääni syttymään tasaisesti ja välillä voi jopa joutua soittamaan niin hiljaa, ettei välttämättä kuule tarkasti tai ollenkaan omaa soittoaan. Pitää miettiä ja kokeilla mistä kohtaa joutua ja otelautaa saa parhaiten soitettua hiljaa. Orkesterisoitossa pitää liioitella kaikkia nyansseja. Crescendo-kohdissa pitää katsoa tarkkaan, mikä ääni tulee soittaa kaikkein voimakkaimmin sekä se mistä dynamiikasta crescendo alkaa ja mihin se päättyy. Jos dynamiikkamerkintä on ff, ja seuraavassa tahdissa pitäisi soittaa fff, voi tehdä ihan pienen diminuendon ennen uutta nyanssimerkintää, jotta saadaan aikaan efekti, joka kuulostaa siltä, että soitto voimistuu reilusti. Jokaisella soittajalla on oma käsityksensä ja asteikkonsa koskien eri dynamiikkamerkintöjä. Koesoitossa lautakunta haluaa kuulla eron pianon ja mezzopianon välillä. Tämä vaati tarkkaa työskentelyä, jotta saa eron toteutumaan. Myös kaikki aksentit pitää kaivaa esiin ja mieluiten liioitella niitä.

Dynamiikat vaihtuvat orkesteristemmoissa nopeasti. Yhtäkkiä pitää soittaa täysillä, ja pian taas niin hiljaa kun pystyy. Vaihdon pitää olla selkeä ja tämä on teknisesti hankala toteuttaa ilman, että soittaa pientä diminuendoa tai crescendoa vaihtojen väliin. Yksinkertainen harjoitus tähän on soittaa jotain helppoa toistuvaa kuviota, ja päättää etukäteen missä kohtaa dynamiikka vaihtuu. Näin oppii valmistamaan dynamiikan vaihdoksen nopeasti.

2.5. Äänenmuodostus

Soolosoittamisen ja orkesterisoittamisen äänenmuodostuksessa on iso ero. Soitinryhmien pitäisi kuulostaa yhdeltä soittimelta. Kenenkään yksittäisen sektiosoittajan soitto ei saisi erottua joukosta, mutta kuitenkin artikuloinnin pitäisi olla selkeää. Jousisoittajalla eri jousilajien hallinta on tärkeää ja välttämätöntä, jotta pystyy toteuttamaan kaikki stemmoissa vaaditut tyylit. Kontrabassolla soitetaan usein soolokappaleita jousella lähellä tallaa ja yritetään muodostaa mahdollisimman kirkas ääni. Orkesterissa kontrabassolla yritetään saada sointiin tummaa sävyä, joten soitetaan jousella läheltä otelautaa. Äänen sointiin vaikuttaa mm. miltä kieleltä ja mistä kohtaa otelautaa soittaa sekä se käyttääkö kärkivai kantajousta.

2.6. Rytm

Orkesteristemmoissa tulee usein esiin paljon enemmän erilaisia ja haastavia rytmejä kuin soolokappaleissa. Rytmit pitää osata sujuvasti, jotta tietää heti mitä on soittamassa. Parasta on harjoitella metronomin kanssa niin, että vaihtaa metronomin lyönnin tiheyttä. Aluksi voi soittaa tasaisten neljäsosien tukemana, jonka jälkeen vaihtaa niin, että metronomi lyö vain kaksi kertaa tahdissa. Nopeita osia voi harjoitella siten, että metronomi lyö vain kerran tahdissa. Näin pystyy tarkistamaan sen, että oma pulssi pysyy eikä rytmi hidastu tai nopeudu. Metronomi on yksi tärkeimmistä työkaluista, kun harjoittelee orkesteristemmoja. Monella soittajalla on taipumuksena alkaa soittaa nopeammin nuottien ja rytmien tihentyessä. Hiljainen dynamiikka vaikuttaa usein myös tempoon ja tempo hidastuu huomaamatta. Nämä ovat asioita joita kannattaa pitää mielessä, ja näin välttää tekemästä yleisiä virheitä.

2.7. Tallentaminen ja analysointi

Omaa stemmojen soittoa kannattaa tallentaa ja kuunnella, jotta pystyy tarkistamaan toteuttaako kaikki vaaditut dynamiikat tarkasti. Vaikka itsellä on usein sellainen tunne, että tekee ison crescendon, ei se välttämättä kuulosta tallenteella

siltä. Harvemmin tulee liioiteltua liikaa. Mikäli tietää suunnilleen minkä kokoinen sali on missä koesoitto järjestetään, olisi hyvä päästä harjoittelemaan ja nauhoittamaan samantyyllisen tilaan. Tallennuslaite kannattaa sijoittaa salin takaosaan, koska isossa salissa myös takariveillä istuvien tulee kuulla samalla tavalla kuin edessä istuvien.

Kun kuuntelee tallennetta, kannattaa kiinnittää huomiota seuraavaksi lueteltuihin kysymyksiin. Tuleeko jokin ääni yllättäen kovempaa kuin muut, tai jääkö jokin ääni kuulematta? Onko intonaatio puhdasta? Pysyykö tempo, vai tapahtuuko tahattomia tempomuutoksia? Itselleen ei saisi kuitenkaan olla liian kriittinen, sillä elävässä musiikissa tapahtuu aina virheitä. Kuitenkin jos virheitä on paljon, se häiritsee myös kokonaisuutta ja kuulijoita.

2.8. Mielikuvaharjoittelu

Ei riitä, että orkesterisoittaja on teknisesti valmistanut itseään koesoittoa varten, vaan koesoitto-tilanne pitää käydä läpi myös mielikuvaharjoittelun avulla. Koesoitto-tilanne on aina hermoja koetteleva riippumatta siitä onko kyseessä muusiikon ensimmäinen vai kymmenes koesoitto. Kun ohjelmisto alkaa olla sujuvassa vaiheessa ja pystyy soittamaan sitä läpi, voi ottaa mielikuvaharjoittelun mukaan. Kannattaa poistua harjoitusluokasta hetkeksi, tulla sisään ja aloittaa soitto. Jos virheitä tapahtuu, ei kannata jäädä korjaamaan, vaan jatkaa sujuvasti eteenpäin. Virhe on jo tapahtunut, sille ei voi enää mitään muuta, kuin että ei anna sen vaikuttaa jatkoon. Stemmoja kannattaa soittaa eri järjestyksessä. Etukäteen ei voi tietää mitkä stemmat lautakunta on valinnut ja missä järjestyksessä ne tulee soittaa koesoitossa. Voi tuntua siltä, että järjestyksellä ei ole väliä, mutta jos on esimerkiksi kaksi viikkoa soittanut tietyssä järjestyksessä, sen muuttaminen voi vaikuttaa keskittymiseen. Näin pystyy valmistautumaan pieniinkin muutoksiin etukäteen.

3. KOESOITTOTILANNE

Koesoittopäivä on viimein käsillä ja hakijat saapuvat paikalle. Hakijoiden ilmoittautumisessa kerrotaan mihin aikaan suoritetaan arvonta, joka määrää ensimmäisen soittokierroksen järjestyksen. Lautakunta on ammattitaitoinen, joten arvontanumerolla ei ole vaikutusta arvosteluun, mutta jostain syystä kukaan ei halua saada ensimmäistä numeroa. Mikäli hakijoita on paljon, on ensimmäisellä kierroksella yksi tai useampi tauko, jotta lautakunta pystyy keskittymään koesoittoon tarkasti. Arvonnin jälkeen kerrotaan mitkä orkesteristemat tulevat soittaa ensimmäisellä kierroksella, mikäli tätä tietoa ei ole kerrottu etukäteen. Ennen ensimmäistä kierrosta hakijoilla on mahdollisuus lämmitellä. Aina jokaiselle hakijalle ei ole omaa huonetta, vaan joskus voi joutua lämmittelemään käytävällä muiden ympäröimänä. Tämä voi olla monelle haasteellista, kun kuulee miten muut soittavat. Tärkeää olisi yrittää pysyä rauhallisena ja keskittyä vain itsensä. Itse pidän hyvänä sääntönä mielessä ennen koitoksia, että kaikki työ on tehty, ja nyt pitää vain yrittää nauttia soittamisesta ja esittää taitonsa. Säestäjän kanssa pääsee yleensä harjoittelemaan ennen koesoiton alkua. Aikaa on varattu jokaiselle soittajalle vain sen verran, että ehtii soittamaan kerran teoksen läpi. On hyvin tärkeää, että alkaa määrätietoisesti soittaa itselleen oikeassa tempossa. Säestäjän on mahdotonta muistaa kunkin hakijan tempoa, joten usein alku soitto tulee säestäjän valitsemassa tempossa jonka jälkeen soittajan täytyy itse pitää huoli siitä, ettei ala soittaa liian nopeasti tai hitaasti. On mahdollista myös käyttää omaa säestäjää. Tämä vaihtoehto on tietenkin parempi, kun on tuttu säestäjä ja on ollut mahdollisuus harjoitella rauhassa. Tässä tapauksessa säestäjästä on mahdollisesti enemmän tukea.

Ennen koesoittoa takana on useita harjoittelutunteja. Koesoitossa täytyy vain näyttää kaikki mitä osaa. Kohtaloksi voi kääntyä liian rento olo, tai paniikkimainen ”nyt minä teille näytän” -asenne. Kaikilla on omat keinonsa rauhoittaa itseään. Toiset venyttelevät ja keskittyvät hengitykseen, kun taas toiset käyvät mielessään läpi kappaleiden alkuja. Kun veressä on adrenaliinia, saattaa alkaa huomaamattomasti soittaa liian nopeasti, joten rauhallisuus ja itsetuntemus ovat tärkeitä.

Ensimmäisellä kierroksella soitetaan ennalta ilmoitettu konsertto säestäjän kanssa, yleensä vain yksi osa ja kadenssi sekä valitut stemmat. Harvoin saa soittaa kaikkea soitettavaa ohjelmaa kokonaan läpi. Lautakunta saattaa usein keskeyttää kesken kappaleen ja kertoa mitä pitää soittaa seuraavaksi. Kun kaikki hakijat ovat päässeet soittamaan ensimmäisen kierroksen, lautakunta valitsee toiselle kierrokselle pääsevät hakijat. Hakijat, jotka pääsevät seuraavalle kierrokselle, saavat tiedon siitä mitä lautakunta haluaa kuulla. Koesoitossa voidaan myös soittaa kamarimusiikkia. Tämä tapahtuu yhdessä orkesterin soittajista kootun ryhmän kanssa. Näin hakija pääsee näyttämään taitonsa yhteissoitosta. Jos kyseessä on solistinen puhallinsoitin tai esimerkiksi konserttimestarin koesoitto, järjestetään myös usein sellainen tilanne jossa koko orkesteri on paikalla ja hakijat pääsevät soittamaan orkesterin kanssa.

Aina orkesteri ei löydä sopivaa soittajaa ja vapaana oleva virka voidaan täyttää lyhyillä sijaisuuksilla. Sijaisuuden tekijä valitaan yleensä koesoitossa. Jos valintatilanne on hyvin tasainen kahden soittajan välillä, saattaa kolmen kuukauden koeaika ratkaista sen kuka soittaja paikkaan valitaan.

Vesa Sirén kirjoittaa Helsingin Sanomissa että ” muusikot kelpuuttavat vain huippuja kollegoikseen” Orkestereiden taso on korkea ja mitä isompi orkesteri on, sen vaikeampi siihen on päästä. Vielä 50 vuotta sitten orkestereissa oli ihan eri taso ja koesoitoissa ei vaadittu läheskään samoja asioita kuin nykypäivänä. (Sirén, 2013.)

4. MITÄ LAUTAKUNTA KUUNTELEE?

Koesoittolautakunnassa istuu usein jäseniä monesta eri soitinryhmästä. Lautakunnan kokoon vaikuttaa se, mikä koesoitto on kyseessä. Keskustelin Turun Filharmonisen Orkesterin sellojen äänenjohtajan Andreas Hellingin kanssa siitä minkälaista soittoa lautakunta haluaa kuulla. Helling painotti orkesteristemmojen tärkeyttä. Hän valitteli sitä miten moni hakija osaa soolokappaleensa todella hyvin, mutta orkesteristemmat ovat jääneet harjoittelematta. Helling sanoi myös, että rohkea tulkinta orkesteristemmoista miellyttää lautakuntaa, ja että usein nuorilla muusikoilla on raikkaita tulkintoja. Lautakunta ei siis halua kuulla robottimaista soittoa. Vaikka äänet ja rytmi olisi oikein soitettu, ei se välttämättä riitä pääsemiseksi seuraavalle kierrokselle. Kyse on kuitenkin taiteesta, ja musiikkia pitäisi aina tehdä, vaikka soittaisi monta tahtia toistuvaa ääntä. Orkesterissa soi jossain useimmiten teema, ja oma stemma pitää mukauttaa siihen.

5. KOULUTUKSEN VAIKUTUS KOESOITOSSA MENESTYMISEEN

Vesa Sirén kirjoittaa artikkelissaan: ” Ulkomaiset soittajat valitaan kolmanneksen vakituisista orkesteripesteistä. Suomalaismuusikko kelpaa yhä harvemmin orkestereihimme. Onko se Sibelius-Akatemian syytä?” Helsingin sanomien toimittaja oli tehnyt tutkimuksen ja selvittänyt, että suurin osa avoimista paikoista menee ulkomaalaisille soittajille. Tutkimus oli tehty suomen 10 suurimmalle orkesterille 2010-luvulla.(Sirén, 2013.)

Sirénin artikkelissa haastateltiin Radion sinfoniaorkesterin ylikapellimestari Hannu Lintua. Lintu oli sitä mieltä, että yksi syy ulkomaisten orkesterisoittajien suureen määrään on Sibelius-Akatemian koulutuksessa. Lintu kritisoi Sibelius-Akatemian orkesterikoulutusta ja kertoi, että esimerkiksi sellaisissa oppilaitoksissa kuten New Yorkin Juilliard School ja Philadelphian Curtis Institute of Music oppilasorkestereissa soitetaan paljon laajemmin orkesteriohjelmistoa kuin Sibelius-Akatemian orkesterissa. (Sirén, 2013.)

Monessa ammattikorkeakoulussa järjestetään vain muutaman kerran vuodessa orkesteriperiodi. Täten orkesterisoitinopiskelija saa orkesterisoittokokemusta vain kaksi viikkoa vuodessa, ellei hän itse ole mukana esimerkiksi jossain ammatööriorkesterissa. Jos koulutus kestää 4 vuotta, sen aikana kertyisi näin vain kahdeksan viikkoa orkesterissa soittamista koulussa ja sen jälkeen pitäisi olla valmis hakemaan töitä ja tietää kaikki orkesterissa soittamisen salat. Kuulostaa hyvin epätodennäköiseltä, että tuolla kokemuksella voisi pärjätä. Onneksi Suomessa on useita hyviä nuoriso-orkestereita, esimerkiksi Vivo ja Jean Sibelius Orkesteri. Suurimmista kaupungeista löytyy harrasteliiaorkestereita, joihin voi mennä laajentamaan orkesterirepertuaariaan ja hakemaan kokemusta. Itse olen soittanut orkestereissa siitä lähtien, kun minut kelpuutettiin mukaan.

Innostukseen orkesterissa soittamiseen vaikuttaa ehkä myös soitinvalinta. Konttabasso on aika tylsä harjoitella yksin, varsinkin alussa kun ääntä ei oikein saa ja vain muutama asema on hallinnassa. Orkesterissa pääsee soittamaan isoja kappaleita, ja silloin vapaan kielen soittaminen monta tahtia peräkkäin ei tunnukaan enää tylsältä.

Myös opettajan asenne orkesterisoittoon vaikuttaa soittoinnostukseen. Mikäli oma opettaja ei ole orkesterimuusikko, ei hänellä ole samanlaista ammattitaitoa opettaa ja esittää vaatimuksia oppilaalle stemmoja soitettaessa kuin sellaisella opettajalla, joka soittaa päätyökseen orkesterissa.

Artikkelissa otetaan myös esille kysymys, josta on puhuttu ja puhutaan edelleen paljon: onko Suomessa musiikinopetus liian solistipainotteista? (Sirén, 2013.) Ammattikorkeakouluissa voi valita joko muusikko- tai musiikkipedagogilinjan. Muusikkolinjan voisi ehkä muuttaa orkesterimuusikkolinjaksi, jolloin opetussuunnitelmaa muokattaisiin niin, että orkesterikirjallisuutta ja ohjelmistoa käytäisiin enemmän läpi. Ammattikorkeakoulun orkesteri kokoontuisi vaikka kaksi kertaa kuukaudessa, ja joka kerta soitettaisiin eri teoksia. Näin käytäisiin läpi enemmän musiikkia, ja kaikkien pitäisi valmistautua hyvin ennen orkesteriharjoituksia. Samalla oppisi enemmän todellisuutta orkesterimuusikon työelämästä. Ammattiorkestereissa on joka viikko uusi teos ja harjoituksia noin neljä päivää ennen konserttia.

Kouluissa voisi järjestää harjoituskoesoittoja muutaman kerran vuodessa. Tällä tavalla tilanteesta tehtäisiin mahdollisimman todellinen. Kanssaopiskelijat kuuntelisivat verhon takaa ja vuorotellen kävisivät soittamassa pakollisen konserton sekä muutaman ennakoon valmistetun stemman. Opiskelijat pääsisivät soittamaan teoksia läpi sekä kuulemaan toisia. Samalla opiskelijoiden pitäisi myös antaa rakentavaa palautetta toinen toisilleen. Kun antaa toiselle palautetta, oppii siinä itsekkin enemmän.

Sibelius-Akatemian johtava dekaani Tuomas Auvinen ottaa kantaa Hannu Linnun kommenttiin: "Nykyisin suomalaisorkesterien koesoitoissa suomalaisia pääsee kyllä finaalikierrokselle, mutta kun soitetaan otteita orkesterikirjallisuudesta, liian monet jäävät valovuoden päähän ulkomaisista hakijoista. Eikä se ole kiinni kuin Sibelius-Akatemian asenteesta." (Sirén, 7.9.2013). Auvinen kertoo Helsingin Sanomille että Sibelius-Akatemiassa on alkanut uusi opintojakso, jossa perehdytään tarkemmin ja laajemmin orkesterikirjallisuuteen. Sibelius-Akatemia tekee myös yhteistyötä Radion Sinfoniaorkesterin kanssa, jolloin opiskelijat ja ammattilaiset tekevät yhdessä töitä. "Tämä varmaankin on riittävä keino vastata tähän mahdolliseen ongelmaan", Auvinen arvioi. (Sirén, 7.9.2013)

Turun Ammattikorkeakoulussa jousisoittajilla on mahdollisuus päästä muutaman kerran vuodessa työharjoitteluun Turun Filharmoniseen orkesteriin. Se on ainutkertainen tilaisuus päästä orkesteriin soittamaan. Harmikseni olen huomannut, että kaikki orkesterisoittajaopiskelijat eivät tartu tähän tilaisuuteen. Ilmoittautumislistalla on usein samat nimet, ja välillä puuttuu jokin jousisoitinryhmä kokonaan. Olen tehnyt yleistä kyselyä siitä miksi osallistuminen ei kiinnosta kaikkia opiskelijoita, ja usein vastaus on, että on niin paljon omia soolokappaleita, joita pitää työstää. Olen pohtinut pitäisikö opintosuunnitelmaa muuttaa niin, että aikaa jäisi työharjoitteluun osallistumiseen, vai onko kyseessä vain henkilökohtainen kiinnostuksen puuttuminen orkesterissa soittamiseen.

Harva saa työpaikan heti valmistumisen jälkeen. Jatkokoulutusmahdollisuuksia on useita. Suomessa voi esimerkiksi Tampereella opiskella orkesterisoiton ja kamarimuusikin erikoisopintoja, jotka sisältävät stemmojen harjoittelua ja koesoittoon valmistautumista, äänenjohtajakoulutusta, orkesterisoittoa sekä kama-

rimusiikkia. Ruotsissa ainakin Göteborgissa vastaavaa koulutusta antaa Swedish National Orchestra Academy. Turussa järjestettiin myös kesällä 2014 ensimmäinen orkesteriakatemia, kesäkurssi, jossa orkesterisoiton ja yksityisope- tuksen lisäksi oli luentoja, luokkatunteja sekä harjoituskoesoittoja. Kurssin tai- teellinen johtaja Jukka Merjanen mainitsee mestarikurssin internetsivuilla huip- pukapellimestarien olevan huolissaan siitä, että suomalainen muusikko ei pär- jää koesoitossa. (Merjanen,2014.)

6. LOPUKSI

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut minulle hyvin hyödyllinen koska olen pohtinut orkesteristemmojen harjoittelua ja kirjoittanut siitä. Huomaan että kun olen harjoitellut, olen tehnyt tarkempaa työtä ja se on vaikuttanut positiivisesti kehitykseen. Toivon että tästä työstä on apua myös muille jotka valmistautuvat orkesterin koesoittoon.

Toivottavasti tämä työ myös herättää ajatuksia siitä, voisiko ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmaa muuttaa niin että koulusta valmistuisi orkesterimuusikoita. Kun olen keskustellut asiasta muiden musiikinopiskelijoiden kanssa, ovat monet olleet sitä mieltä että Suomessa on selvä puute orkesterikoulutuksessa. Opiskelijat jotka ovat olleet vaihdossa ulkomailla, ovat kertoneet, että siellä on esimerkiksi soitinryhmittäin tunteja jolloin käydään läpi orkesteristemmoja ja opettajana henkilö joka soittaa työkseen orkesterissa.

Opinnäytetyön tekeminen oli minulle ensin iso musta möykky jota en halunnut käsitellä, vähän kuin ensimmäiseen koesoittoon ilmoittautuminen. Nyt kun työ on tehty huomaan että tästä oli hyötyä ja kasvoin niin ihmisenä kuin muusikkona. Sama tunne oli ensimmäisen koesoittoni jälkeen. Jännitys ja epävarmuus olivat päällimmäiset tunteet mutta koesoiton jälkeen ensimmäinen ajatukseni oli, ei tämä nyt niin kamalaa ollutkaan.

LÄHTEET

Palola, E. 2007. ”Koesoitto on poikkeuksellinen työhönottomenettely” Täydennykseksi tarvitaan todellinen koeaika. Muusikko 6-7/2007,8–10

Sirén, V. 2013. Ulkomaiset soittajat valitaan kolmannekseen vakituisista orkesteripesteistä. Helsingin Sanomat 8.9.2013. Viitattu 3.2.2015

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1378530368444>

Sirén, V. 2013. Sibelius-Akatemia vastaa ylikapellimestari Hannu Linnun syytökseen. Helsingin Sanomat 7.9.2013. Viitattu 3.2.2015

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1378517856056>

Merjanen, J. 2014. Orkesterisoiton mestarikurssi. Viitattu 12.2.2015

www.orkesteriakatemia.com